

prunella

**zpravodaj
oblastní
ornitologické sekce
při Správě Krkonošského
národního parku
ve Vrchlabí**

1987

XIII. ročník

O B S A H

RNDr. Petr Miles

Zpráva z činnosti sekce v roce 1987 2

Vyznačnější ornitologická pozorování
v oblasti Krkonoš v roce 1987 5

Jan Materna

Poznatky ze zimního příkrmování
ptáků v Hostinném ... 10

Pavλίna Pecinová

Hnízdění ptactva na naší zahradě
v Horních Albeřicích ... 17

ZPRÁVA Z ČINNOSTI SEKCE V ROCE 1987

V roce 1987 probíhaly a byly řešeny hlavní úkoly Správy Krkonošského národního parku na úseku ornitologie - mapování hnízdního rozšíření ptáků (v oblasti Krkonoš 14 mapovatelů), sčítání ptáků v transektech (2), zimní sčítání kání (5). Členové sekce se podíleli na výzkumu populační dynamiky a sezónní proměnlivosti ptáků (15 účastníků), který je prováděn na Horních Mísečkách za pomoci odchytu do sítí. Plnili i další úkoly, zejména pokud jde o nahlašování ornitologických pozorování a pomoc při výrobě a rozvěšování ptačích budek. Jednotlivci řeší i samostatné specializované úkoly (výzkum konipasovitých, šplhavců, dravců a sov). Pokračovala spolupráce s oddělením biologické produkce Správy KRMAP při doplňování druhové skladby ptáků v chovných zařízeních, byl učiněn úspěšný pokus s chovem skorce vodního v zajetí. Oproti předchozímu roku se poněkud zvýšil počet okroužkovaných ptáků (celkem 888 ptáků ve 46 druzích), hlavně o mláďata v budkách. Příslibem v tomto směru však je, že další 2 členové (Walter, Sikora) získali oprávnění ke kroužkování. Dva mladí členové sekce z Hostinného (Pichlová, Materna), kde je veden již po řadu let kroužek mládeže s ornitologickým zaměřením, získali v krajském kole soutěže Biologická olympiáda ve svých kategoriích první místa a umístili se předních místech i v celostátním kole. Další práce v rámci studentské odborné činnosti, týkající se ptactva Krkonoš, byla řešena na území KRMAP v Horních Albežicích (Pecinová).

Někteří členové sekce měli možnost získávat ornitologické zkušenosti a poznatky i v zahraničí na prázdninových přírodovědeckých expedicích, které organizovaly DPM v Trutnově (do Rumunska) a DPM v Novém Městě n. M. (do Polska). Dva členové (Miles, Flousek) se na základě pozvání zúčastnili ornitologických akcí v Rakousku, Finsku a Sovětském svazu, přičemž jim pobyt hradila zvučí strana.

Od dr. V. Zavadila byla zakoupena i pro potřeby sekce serie nahrávek ptačích hlasů od 35 druhů ptáků. Do odborného tisku (Opera Corcontica) byly dány 4 ornitologicky zaměřené příspě-

vky (autoři Flousek, Formánek, Hříbek, Lemberk, Miles). Významným počinem bylo podání návrhu na registraci ornitologicky významných lokalit do celoevropské centrály v Cambridge. Navrženy byly Krkonošský národní park jako celek a speciálně ještě Úpská rašelina, Pančavská louka a Sněžka.

Do řad sekce byli přijati 4 noví členové (Kalenský ml., Kaněra, Materna, Sural), současná členská základna tak dosáhla počtu 36 osob. Během roku se scházel pětičlenný výbor sekce (Fišer, Flousek, Grúz, Miles, Němec), na výborové schůze docházeli i další přizvaní členové. Výroční členská schůze se uskutečnila 6.III.1988 v HISu ve Vrchlabí. Kromě výročních a organizačních zpráv byly proneseny přednášky Za modráčky tundrovými do Rakouska a na Zakarpatskou Ukrajinu (Miles) a Poznátky z ornitologické konference v Helsinkách v r. 1987 (Flousek).

V plánu práce na rok 1988 se předpokládá, vedle pokračování v dosavadní činnosti, obnovení pokusů s nočními odchvy ptáků za pomoci reflektoru. Děje se tak zejména v důsledku vynikajících výsledků za použití této metody v sousedních Orlických horách, kde bylo za noc odchyceno do dvou sítí na 400 ptáků a z nich řada pozoruhodných, ve dne obtížně chytitelných druhů. Bude vyvíjeno též zvýšené úsilí o zkvalitnění metod ochrany ptactva a jeho využití při predaci škůdců v ohrožených lesních porostech Krkonoš. Potřebné je rovněž pozvednout na vyšší úroveň dosavadní kroužkovací činnost.

Přehled okroužkovaných ptáků.

1. Jestřáb lesní (<i>Accipiter gentilis</i>)	2
2. Káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	...	1
3. Poštovní obecná (<i>Falco tinnunculus</i>)	...	5
4. Puštík obecný (<i>Strix aluco</i>)	...	1
5. Výr velký (<i>Bubo bubo</i>)	...	2
6. Strakopce velký (<i>Dendrocopos major</i>)	...	6
7. Lejsek černohlavý (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	...	29
8. Lejsek malý (<i>Ficedula parva</i>)	...	1
9. Pěnice slavíková (<i>Sylvia borin</i>)	...	5

10. Pěnice černohlavá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	...	26
11. Pěnice hnědokřídlá (<i>Sylvia communis</i>)	...	39
12. Budníček větší (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	...	29
13. Budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	...	14
14. Rákosník obecný (<i>Acroceph. scirpaceus</i>)	...	1
15. Králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	...	21
16. Drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)	...	26
17. Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	...	18
18. Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	...	5
19. Kos horský (<i>Turdus torquatus</i>)	...	4
20. Bramborníček hnědý (<i>Saxicola rubetra</i>)	...	8
21. Bělořit šedý (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	...	2
22. Červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	...	87
23. Modráček tundrový (<i>Luscinia svecica</i>)	...	2
24. Rehek zahradní (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	...	4
25. Rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	...	74
26. Pěvuška modrá (<i>Prunella modularis</i>)	...	46
27. Tuhyk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	...	11
28. Sýkora konáča (<i>Parus major</i>)	...	60
29. Sýkora modřinka (<i>Parus caeruleus</i>)	...	7
30. Sýkora uhelníček (<i>Parus ater</i>)	...	89
31. Sýkora parukářka (<i>Parus cristatus</i>)	...	5
32. Sýkora babka (<i>Parus palustris</i>)	...	5
33. Brhlík lesní (<i>Sitta aeropaea</i>)	...	42
34. Dlask tlustozobý (<i>Coccothr. coccothraustes</i>)	...	1
35. Čížek lesní (<i>Carduelis spinus</i>)	...	47
36. Konopka obecná (<i>Carduelis cannabina</i>)	...	1
37. Čečetka zirní (<i>Carduelis flammea</i>)	...	7
38. Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	...	37
39. Hýl rudý (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	...	6
40. Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	...	45
41. Strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	...	15
42. Linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	...	43
43. Linduška luční (<i>Anthus pratensis</i>)	...	7
44. Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	...	2
45. Havran polní (<i>Corvus frugilegus</i>)	...	2
46. Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	...	3
Celkem	..	888

Nejaktivnější kroužkovatelé: Miles (256 ptáků ve 27 družích), Vondra (148; 22), Flousek (132; 17), Weber (119; 24), Horák (76; 19).

RNDr. Petr Miles

Správa Krnapu Vrchlabí

VÝZNAČNĚJŠÍ ORNITHOLOGICKÁ POZOROVÁNÍ V OBLASTI KRKONOŠ V ROCE 1987

Potáplice severní (*Gavia arctica*) - 21.XI., Labská přehrada u Spindl. Mlýna, 1 juv. ex. (Flousek).

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*) - 16.V., Vrchlabí, rybník u letiště, nejméně 1 ex. (Miles). 19.VI., Dolní Lánov, na rybníku 1 ex. (Grúz).

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) - 17.V., Mladé Buky, 1 ex. letící směrem VJV (Sikora). 23.XI., Dolní Lánov, přelet 2 ex. mezi rybníky (Grúz).

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) - 1987, v okrese Trutnov a Semily evidována 4 hnízdiště. Z nich nejvýše položené je v obci Bernartice, 512 m n. m., hnízdo na vysokém komíně budovy státních statků, v r. 1987 vyvedena 4 mláďata (Rejman). Studenec, 15.IX., nalezen 1 mrtvý ex. s kroužkem VogelwarteHiddensee B-4268 (Budina).

Čáp černý (*Ciconia nigra*) - 11.IV., Rýchory, Sklenářovicke údolí, 1 ex. (Sikora). 17.IV., Horní Branná, 1 ex., 24.IV. tamtéž 2 ex. (Macháček). 3.V., Rudník, u silnice 1 ex. (Flousek). 17.V., Mladé Buky, nezvyklé chování - 1 ex. usedl na domovní komín uprostřed obce; bylomlavo, čas 7,20 hod. (Sikora). 6. a 21.VI., Dolní Dvůr, Luisino údolí, 1 ex. (Pucher). 20.VII., Rudník, odbočka do Sklenářovic, u potoka 3 juv. ex. (Flousek). Jaro a léto 1987, Prosečné, pravidelné přelety (Grúz). Mapovací čtverec 5460, 3.IX. mladí ptáci ještě krmeni na hnízdě na borovici 18 m vysoko (Grúz).

Labuť velká (*Cygnus olor*) - 5.I., Hostinné, na Labi 1 ex. (Miles), byl tamtéž ještě 21.II. (Grúz). 11.XII., Janský vrch, Benecko, na louku přistála zesláblá labuť, později však zase odlétla (telefonát, Miles).

Husa (*Anser* sp.) - 12.III., Mladé Buky, přelet 107 ex. směrem na Pomezní boudy (Zajíček). 18.III., Čermná, přelet hejna (Grúz). 22.III., Hostinné, Hlinák, 9,45 hod., přelet hejna 80 ex. k S (Miles). 30.IX., Prosečné, přelet 60 ex. husy velké (*Anser anser*) od V k Z (Grúz). 3.XI., Prosečné, přelet 38 ex. *Anser anser* od J k S (Grúz).

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) - 27.III., Vrchlabí, zámecký park, páření kloubkované ♀ s volně žijícím samcem. ♀ byla stále "na útěku" a další 2 samci na ní do--tírali. 16.V., Vrchlabí, rybník u letiště, kachna s deseti několikadenními káčaty. Tamtéž 23 adultních ex. (Miles).

Čírka obecná (*Anas crecca*) - 11.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 samec a 1 ♀ (Flousek).

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*) - 11.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 2 samci a 2 ♀♀ (Flousek).

Včelojed lesní (*Pernis apivorus*) - 15.VII., Rýchory u Sokolky, asi 1000 m n.m., pozorován 1 ex. při požívání vosích plástů (Hofmann).

Jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*) - 22.IX., Hostinné, Antoníček, pozorován 1 samec s ulovenou kořistí (Miles).

Káně lesní (*Buteo buteo*) - 27.X., Rýchorská bouda, 1000 m n. m., nad boudou kroužilo ve výši 200 ex. (Culek, vedoucí boudy). 3.XI., Prosečné, 14,30 hod., kroužení a posléze přelet 17 ex. od SV k JZ (Grúz).

Pilich šedý (*Circus cyaneus*) - 17. a 20.IV., Rýchory, Suchý důl, 1 samec (Hauser).

Pochop rákosní (*Circus aeruginosus*) - 2.V., přelet 1 ♀ od Dvorského lesa ke Svobodě n.Ú. (Vnouček).

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) - 30.IV. a 1.V., Rýchory, Dvorský les, přelet 1 ex. (Flousek).

Dřevlík tundrový (*Falco columbarius*) - 25.IX., Luční bouda, 1 ex. (juv. nebo ♀) útočil ve velmi husté mlze na skřivana (Flousek).

Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*) - 1.V., Sklenařovický vrch, 1 kohout, Dvorský les, 1 ♀, patrně reintrodukovaní jedinci (Flousek). 7.VII., Studniční hora, přelet 1 kohouta do Obrího dolu (Zajíček). 28.VII., Rýchory, Sokolka, v odchovném zařízení t.r. odchováno 24 kuřat. Z loňských vypuštěných jich ještě 7 žije. Zajímavý chovatelský poznatek: tetřeví kohout odchovával sám ve voliére tetřeví kuře slepičku, která se k němu protáhla do voliéry ve stáří přesně 14 dnů (Hofmann). 8.X., Rýchory, pod Sokolkou směr Svoboda, 1 kohout (Sedra). 9.XI., Liščí hora, nalezen tetřeví trus (Flousek).

Tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*) - jaro 1987, Obří důl, vidění (Klimeš).

Koroptev polní (*Perdix perdix*) - 15.XI., Horní Branná, 12 ex., tamtéž 10.XII. 8 ex. (Macháček). Konec zimy, Trutnov, Horní Staré Město, 5 ex. (German).

Bažant obecný (*Phasianus colchicus*) - 20.I., Vrchlabí, ve sarrécích nad muzeem nocuje 10 ex. (Miles).

Chřástal polní (*Crex crex*) - 10.-17.VII., Rýchory, 2 samci na enklávě Ozonu (Flousek).

Lyska černá (*Fulica atra*) - 19.I., Dolní Lánov, na rybníce 3 páry s mláďaty (Grúz).

Kulík říční (*Charadrius dubius*) - 9.V., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 ex. (Flousek). 16.V., tamtéž 4 ex. (Miles). 12.IV., Mladé Buky, 1 ex. na vlhkém poli (Sikora).

Pisík obecný (*Actitis hypoleucos*) - 9.V., Klínový potok na Krásnou Pláni (nad Strážněm) 1 ex. (Flousek).

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*) - 9.V., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 ex. (Flousek).

Sluka lešná (*Scolopax rusticola*) - 1987, Lučiny-Pražská bouda, 1130 m n. m., pozorován vícekrát 1 ex. (Kubíček). 5.XI., Prosečné, 8,20 hod., z okraje lesa v Šimkově rokli vylétl 1 ex. (Grúz).

Slučka malá (*Limnocryptes minimus*) - 18.VI., louka mezi ubytovkami Lidická bouda a Oddech u Pece p. Sněžkou, asi 1100 m n. n., pozorován dalekohledem z 15 m 1 ex., který byl vyplašen výpravou dětí (Kubíček).

Racek chechtavý (*Larus ridibundus*) - 19.7., enkláva Ozón, Rýchorž, 1 ex. (Flousek).

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*) - 10.V., Horní Mísečky, 1000 m n. m., viděn 1 ex. + houkání (Miles). 31.V., Hřiběcí boudy, houkání 1 ex. (Miles). 30.IX., Prosečné, 9,42 hod., přelet asi 300 ex. a o 2 min. později dalších 6 ex. (Grúz).

Hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*) - 8.III., Hostinné, u skladu obilí asi 20 ex. (Miles).

Puštík obecný (*Strix aluco*) - 28.II., Hostinné, Hlinák, k večeru slyšení samec + 0 (Miles). 2.VI., Horní Kalná, vyvedeno třetí mládě (Grúz).

Sýčrousný (*Aegolius funereus*) - 1.III., les mezi Arnultovicemi a Rudníkem, hlas 1 ex. v 11 hod. dopoledne. (Miles).

Sýček obecný (*Athene noctua*) - 1.IX., Prosečné, mezi 3. a 4. hod. se ozýval 1 ex. Jde o první zjištění vůbec v Prosečném (Grúz).

Kalous ušatý (*Asio otus*) - 31.I., Hostinné, byl mi donesen 1 asi hlady zesláblý ex. (Miles).

Rorýs obecný (*Apus apus*) - 3.VII., Kotel nad vrcholem, 10 ex. (Miles). 1. a 2.VIII., Hostinné a okolí, odlet (Grúz).

Žluna šedá (*Picus canus*) - 30.IV., Rýchory, Rýchoržský kříž, hlas 1 ex. (Ptáček). 17.VI., Svoboda n. Ú., 1 ex. (Flousek). 30.VII., Strážné, 1 ex. (Flousek).

Strakapoud malý (*Dendrocopos minor*) - 21.VIII., Lučiny u Pece p. Sn., 1 ex. (T. Diviš).

Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) - 21.+26.V., Alfrédka (u Harrachova), hlas 1 samec (Flousek).

Lejsek malý (*Ficedula parva*) - 19.V., Sklenařovické údolí, 1 zpívající samec. 21.V., Harrachov, 1 zpívající samec. 21.V., údolí Kamenice, 1 zpívající samec (vše Flousek). 14.VI., Bystřice, bukový háj nad dolní stájí, zpívající samci (Zajíček). 3. a 4.VII., takřka vrchol Medvědína, skoro čistá smrčina, 1 zpívající červeně vybarvený samec (Miles).

Budníček horský (*Phylloscopus bonelli*) - 28.VI., bouda u Bílého Labe, 1 zpívající samec. 29.VI., tamtéž v blízkosti 2 zpívající samci (Flousek).

Budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*) - 11.IV., Prosečné, na 1 ha pasece pozorováno 6 ex. (Grúz).

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*) - 3.V., Rýchory, Ozón, 1 zpívající samec (Vnouček). 19.V., Antonínův Údol, 1 zpívající samec (Flousek).

Rákosník proužkováný (*Acrocephalus schoenobaenus*) - 17.V., Staré Buky, rákosiny, zpěv samců (Zajíček).

Drozd kvičala (*Turdus pilaris*) - 2.V.; Rýchory, Ozón, 1 ex. (Flousek). 20.V., Tetřeví boudy, krmící pár (Flousek). 31.V., Lahrovky, 3 páry, nález mrtvého opeřeného mláděte vypadlého z hnízda (Miles). 14.11., Hostinné, 50 ex. (Miles).

Drozd brávník (*Turdus viscivorus*) - 21.-22.IX., Hostinné, 20 ex. na loukách u lesa (Miles).

Kos horský (*Turdus torquatus*) - Horní Mísečky, 14.VI., pozorován 1 samec tmavého severského poddruhu (*Turdus torquatus torquatus*) s pěti mláďaty po vylétnutí (Miles).

Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) - 24.V., Labská u Špindl. Mlýna, chycen 1 samec (Klíček).

Modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*) - 11.VI., severní úpatí Luční hory u býv. Remnerovy boudy, 1 zpívající samec (nová lokalita, Flousek). 3.VII., Pančavská louka, pozorovány 2 páry a 1 další samec, nález 3 již z hnízda vyvedených mláďat (Miles, Materna).

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*) - 6.VII., Modrý důl, lavinový svah, pozorování samci (Zajíček).

Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*) - 30.IX., Hostinné, Hlinák, na 0,5 ha pasece při tahu pohoradě 18 ex. (Grúz).

Pěvuška podhorní (*Prunella collaris*) - 3.X., Labská bouda, 1 ex., Pančavský vodopád, také 1 ex. (Materna, Miles, Pichlová).

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) - 10.IV., Hostinné, přílet prvních 2 ex. (Grúz). 11.IV., Mladé Buky, přílet (Sikora).

Ťuhák šedý (*Lanius excubitor*) - 7.I., Vrchlabí, Vápenický kopec, 1 ex. s mrtvou sýkorkou vletěl do domu (Kynčl). 27.IX., Mladé Buky, pastvina. 1 ex. pronásledoval poštolku (Sikora). 23.X., tamtéž, 1 ex. (Sikora). 23.XI., Dolní Láňov, 1 ex. (Grúz). 19.XII., Horní Olešnice, 1 ex. při lovu hraboše (Cerman).

Ťuhák obecný (*Lanius collurio*) - 10.VI., Černohorská rašelina, 1 ♀ (Flousek).

Šoupálek krátkoprstý (*Certhia brachydactyla*) - 11.IV., Mladé Buky, pozorován pár při stavbě hnízda (Cerman).

Dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) - léto-1987, rodina dlasků přeletovala kolem chalupy v Horních Alberčicích (Pecina). 31.XII., Mladé Buky, na rumišti 10 ex. (Sikora).

Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*) - 21.XI., Mladé Buky, 35 ex. na mezi (Sikora).

Čížek lesní (*Carduelis spinus*) - 3.II., Hostinné, břeh Labe, asi 500 ex., největší pozorované hejno v r. 1987 (Grúz). 10.X., Mladé Buky, smíšené hejno 45 čížků a čečetek (Sikora).

Konopka obecná (*Carduelis cannabina*) - 10.X., Mladé Buky, přelet asi 30 ex. na SZ ve výši asi 10 m (Sikora). 31. XII., Mladé Buky, na rumišti 20 ex. (Sikora).

Čečetka zimní (*Carduelis flammea*) - 2.I., Hostinné, sídliště, na břízách asi 250 ex., 4.I., tamtéž 150 ex., 12.I., tamtéž 100 ex. (Miles). 13.I., Prosečné, na bříze 30 ex. (Grúz). 22.III., Hostinné, Hlínák, 30 ex. (Miles).

Křivka obecná (*Loxia curvirostra*) - 7.VII., Úpská rašelina, 5 ex. na kleči (Flousek). 27.IX., -31.XII., Rýchory, pravidelný výskyt především ve Sklenařovickém údolí (Sikora).

Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) - 24.V., Horní Mísečky, spěv 2-3 samců, 11.V. zde ještě nebyli (Miles). 26.V., Vrchlabí, zpívající samec (Flousek). 12.VI., Hřiběcí bouda, zpívající samec (Flousek). 4.X., Vrbařova bouda, v kleči pozorován samec se ♀ (Vondra).

Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*) - 25.I., Hostinné, u krmítka jeden samec (Miles).

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*) - Hostinné, 14.XI., na sklizeném obilném poli asi 100 ex., 7.XII., tamtéž asi 200 ex. (Miles).

Sněhule severní (*Flectrophenax nivalis*) - 5.XI.-24. XI., na červeně značené cestě z Liščí hory na Bufet na rozcestí, 1 ex. v zimním šatě (Kubíček).

Skřivan lesní (*Lullula arborea*) - 14.III., Mladé Buky, 5 ex., první pozorování v Mladých Bukách (Sikora).

Skřivan polní (*Alauda arvensis*) - 5.III., Lánoy, pozorování samců (Zajíček). 19.III., Vrchlabí, 7 ex., již asi po párech (Vávra).

Linduška horská (*Anthus spinoletta*) - 26.IX., Mechovinec, hejňko asi 30 ex. (Miles).

Konipas bílý (*Motacilla alba*) - 7.VII., Luční bouda, 1 adult. + 2 juv. ex. (Zajíček).

Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*) - 16.II., Prosečné, 2 ex., první pozorování v roce (Grúz).

Krkavec velký (*Corvus corax*) - 22.III., Hostinné, 2 ex. na újedi u myslivecké kazatelny (Miles). 10.V., Černá hora, 1 pár, patrně hnízdící (Kubíček). 17.V., Prosečné, 1 ex., 27.X. a 30.X. tamtéž 2 ex. a 4.XI. 1 ex. (Grúz). 10.VI.87, Harrachova bouda, Benecko, 2 ex. (Janalík). 15.VI., Harrachovy kameny, 2 ex. (Zajíc, Pichlová). 5.VII., Kotel, 1 ex. (Miles). Jaro a léto 1987, Staré Buky, Dolce, pozorovány vícekrát 2 ex. (Cerman). 27.IX., Hostinné, 1 ex. (Miles, Pichlová). 18.IX., 10.X. a 12.X., Horní Branná, 1 ex. (Macháček).

Vrána obecná šedá (Corvus corone cornix) - 9.VI., Prosečné, staří ptáci krmí mládě v hnízdě na smrku. Vyvedená mláďata pozorována v okolí 26.VI. (Grúz).

Havran polní (Corvus frugilegus) - 11.III., Špindlerův Mlýn, 6 ex. sbíralo potravu v centru obce (Miles). 18.III., Prosečné, na stromech při jízdě ráno autobusem asi 1000 ex. (Miles).

Ořešník kropenatý (Nucifraga caryocatactes) - 17.VI., Rýchory, Dvorský les, 1 ex. (Flousek). 14.XI., Hostinné, 1 ex. (Miles).

Straka obecná (Pica pica) - 16.I., Horní Mísečky, 2 ex. (Miles). 29.III., Hostinné, 1 nezvykle se ozývající ex., zpěvavé a vrzavé tony (Miles).

POZNATKY ZE ZIMNÍHO PŘIKRMOVÁNÍ PTÁKŮ V HOSTINNÉM (Výtah z práce konané v rámci Biologické olympiády na ZŠ A. Zápotockého v Hostinném)

I. Ú v o d a c í l p r á c e

V zimním období, kdy z krajiny vymizí mnohé přirozené zdroje potravy, se někteří ptáci stahují k lidským sídlištím, kde s oblibou vyhledávají ptačí krmítka. Naskytá se tak možnost udržet je za pomoci přikrmování na žádaném místě a využít jich tak i při biologickém boji s živočišnými škůdci.

Ve své práci jsem si stanovil za cíl zaznamenat a vyhodnotit kvalitativní i kvantitativní zastoupení ptactva na sledovaných krmítkách, časové období příletu jednotlivých druhů, závislost četnosti ptáků na sněhové pokrývce a teplotě a ověřit možnosti přikrmování ptactva tradičními i netradičními krmivy. Dále jsem chtěl porovnat ptačí populace na krmítkách za dvě sledovaná zimní období.

Děkuji RNDr. P. Milesovi, s. učitelce Zumrové a svému otci, kteří mi při mé práci vyšli vstříc a pomohli mi radou i poskytnutím odborné literatury.

II. M e t o d i k a

Pozorování jsem prováděl na různých typech krmítek, která byla umístěna v koruně jabloně, při stěně rodinného domku. Pozorovací stanoviště se nachází ve čtvrti rodinných

domků se zahradami, západním směrem od středu města Hostinného. Zahrada leží v labském údolí, ve výši asi 460 m n. m., na úpatí Hrnčířského vrchu, 50 m od souvislého lesa.

Pro krmení jsem si vyrobil tři stříšková krmítka. Jejich dno jsem rozdělil na menší obdélníčky pro možnost předkládání jednotlivých krmiv. Celkem bylo předloženo 22 druhů krmiv. Pozorování jsem prováděl nepravidelně od 7.XII.1985 do 2.II.1986 a od 14.XII.1986 do 30.I.1987. V zimě 1985/86 jsem provedl 16 pozorování a v zimě 1986/87 33 pozorování. Podrobnější výsledky z období zimy 1985/86 nejsou v této práci vyhodnoceny. Provedl jsem jen srovnání populací v obou zimách.

III. V ý s l e d k y

A. Druhové složení ptactva na krmítku

V období od 14.XII.86 do 31.I.1987 jsem na sledovaných krmítkách zaznamenal výskyt 12 druhů pěvců a 1 druh šplhavce v celkovém počtu 6259 případů. Převažovala sýkora koňadra, jejíž přítomnost jsem zaznamenal 4766 x (76,14 %), dále sýkora modřinka (9,98 %) a zvonek zelený (9,07 %). Dalšími, méně častými ptačími druhy byly: sýkora lužní (2,02 %), brhlík lesní (0,83 %), sýkora uhelníček (0,66 %), kos černý (0,64 %), vrabec domácí (0,23 %), strakapoud velký (0,19 %), sojka obecná (0,09 %), sýkora babka (0,08 %) a hýl obecný a střízlík obecný (0,01 %).

B. Časové období přiletu jednotlivých druhů, závislost na teplotě a sněhové pokrývce

Pravidelným návštěvníkem krmítek od počátku zimního příkrmování (1.XII.1986) byla sýkora koňadra, sýkora modřinka a zvonek zelený. Ostatní druhy ptáků se objevovaly postupně se zvětšující se sněhovou pokrývkou a s narůstajícími mrazy. Během 33 pozorovacích dnů byla sýkora koňadra přítomna 33 x, s. modřinka 32 x, zvonek zelený 28 x, s. lužní 17 x, strakapoud velký 10 x, s. uhelníček 7 x, sojka obecná 4 x, vrabec domácí 4 x, s. babka 2 x, střízlík obecný a hýl obecný 1 x. Poměrně dlouho po zahájení krmení se objevila sýkora lužní a až 27.I. s. babka. Největší četnost ptáků jsem za-

znamenal v období od 27. do 29.XII.1986 a v období druhé mrazové vlny od 8.I. do 30.I.1987. Od 7. do 10.II.1987, kdy jsem již neprováděl souvislá pozorování, navštěvovalo krmítko denně též hejtnko 14 kusů čečetky zimní.

C. Potrava přijímaná jednotlivými druhy ptáků

Sýkora koňadra přijímala převážně semena slunečnice, (89,9 %), dále byly významnou složkou její potravy lůj a tuky (6,46 %), strouhanka (2,66 %) a mimo to jsem zjistil příjem dalších 10 druhů krmiv. Z pozorovaných druhů si vybírala nejširší rozsah krmiv, i když se jednoznačně orientovala na slunečnicová semena.

Sýkora modřinka konzumovala více tuků a to 31,84 %, slunečnic 50,24 %, strouhánky 13,26 %, jablka 3,36 % a ojedinele další 4 druhy krmiv.

Sýkora lužní se živila převážně slunečnicovými semeny (97,64 %), druhou složkou její potravy byl lůj a tuky (2,36%).

Sýkora uhelníček konzumovala výhradně lůj a tuky.

Sýkora babka se živila pouze slunečnicovými semeny.

V potravě zvonka zeleného převládala slunečnice (84,68%). Dále konzumoval obiloviny (10,04 %) a lněné semeno (2,82 %). Mimo to jsem zjistil příjem dalších 4 druhů krmiv.

Strakapouď velký konzumoval pouze lůj.

Brhlík lesní přijímal slunečnici (82,69%) a lůj (17,31%).

Kos černý konzumoval převážně jeřabiny (62,5 %), dále strouhánku (7,5 %), jablka (24,0 %) a bobule ptačího zobu (6,0 %).

Vrabc domácí se živil převážně strouhánkou (66,66 %) a dále obilní zadinou (33,34 %).

Sojka obecná konzumovala pouze žaludy, střízlík obecný lněné semeno a hyl obecný pouze semena kopřiv.

Celkově lze říci, že v případě olejnin dávali ptáci výrazně přednost konzumaci semen slunečnice před lněným semenem. Kos černý dával přednost jeřabinám a jablkům před ostatními dužnatými plody.

D. Využití netradičních krmiv

Vcelku se prokázalo, že využití netradičních krmiv na sledovaných krmítkách nemělo velkého významu. Z předložených krmiv nepřijímali ptáci vůbec plody hlohu, pámelníku, bezu černého, jitrocele a starčku. Velmi málo konzumovali semena olše, svídy, břízy, kopřivy, jabloně, plody trnky a jehnědy lísky.

E. Porovnání populace v zimě 1985/1986 a 1986/1987

Ve srovnání s pozorováním z předchozího roku se v zimě 1986/87 vyskytlo na krmítkách o 5 druhů ptáků více. Nově se objevili střízlík obecný, sýkora lužní, sojka obecná, hýl obecný a vrabec domácí, nezaznamenal jsem však výskyt mlynářika dlouhoocasého. Shodně s výsledky pozorování z loňského roku měli převahu tito návštěvníci krmítek: sýkora koňadra, s. modřinka a zvonek zelený. Zcela ojedinělé byly návštěvy hýla obecného a střízlíka obecného. Ve srovnání s předchozím rokem se zvýšilo procento výskytu s. koňadry, ale výrazně, téměř o polovinu, se snížilo zastoupení s. modřinky. Vcelku neměnné zůstalo zastoupení zvonka zeleného.

IV. D i s k u s e

Poměrné zastoupení ptactva na krmítkách, které uvádím ve výsledcích, neodpovídá objektivní skutečnosti. Je tomu tak hlavně z důvodu odlišného způsobu přijímání potravy různými druhy ptáků. Markantní rozdíl je zejména mezi s. koňadou a zvonkem zeleným. Zatímco s. koňadra uchopí jediné semeno slunečnice a hned s ním odletí, zvonek zelený zasedne na krmítko a louská slunečnicová semena na místě. Četnost příletů s. koňadry (a podobně i dalších druhů sýkor) je tak mnohonásobně vyšší. Skutečný počet ptáků navštěvujících sledovanou krmítka by bylo možné zjistit patrně jen jejich odchyt a značením.

Usuzuji, že důvodem k malému příjmu nebo úplnému vynechání netradičních krmiv je, že v okolí krmítka jsou bohaté zdroje této potravy. Všechny použité plody a semena ne-

tradičních krmiv pro příkrmování jsem nasbíral do vzdálenosti 1 km od krmítka. Na krmítku se též neobjevili ptáci, kteří tato krmiva především konzumují, např. čížci, stehlíci či strnadi.

Výsledky příjmu potravy jednotlivými ptačími druhy a jejich výskyt na krmítku jsem porovnával s literárními údaji (HUDEC a kol, 1983). Kromě shody ve většině porovnávaných údajů jsem zaznamenal i některé odlišné poznatky.

Nejpočetnější návštěvník, sýkora koňadra, v souladu s uvedenými údaji, vyhledávala v zimním období především olejniny (slunečnici). Na rozdíl od literatury byl příjem dužnatých plodů, ostatních semen a lnu minimální. Souhlasně jsem zaznamenal vyšší konzumaci loje a tuků a poměrně značný příjem strouhanky.

U sýkory modřinky je vyšší orientace na potravu živočišného původu i v zimním období, což v literárním pramenu není uvedeno. Lůj a tuk představovaly 41,84 % z přijaté potravy. Shodně s literaturou jsem zjistil vysoký příjem slunečnice a dužnatých plodů, zvláště jablek. Překvapivě vysoký je rovněž příjem strouhanky, který v literatuře uváděn není.

U sýkory lužní, která není uváděna jako pravidelný návštěvník krmítek, jsem zjistil převážnou konzumaci slunečnice a proti literárnímu pramenu jsem zaznamenal příjem plodů jeřábu a ostatních semen na krmítku. Mimo krmítko jsem však pozoroval konzumování semen rozházených na zemi. Sběr potravy na zemi je v literatuře uváděn. V malé míře jsem zjistil i příjem loje.

Sýkora uhelníček, která dle literárních údajů není pravidelným návštěvníkem krmítek, po prvním objevení 17. I. navštěvovala krmítko pravidelně. Konzumovala jednoznačně tuky, na rozdíl od literárních zdrojů, které uvádějí v podzimním a jarním období hlavně příjem semen jehličnanů a bukvic. Nejistil jsem příjem slunečnice, ani uváděný příjem potravy i na zemi.

Sýkora babka v souladu s literárními prameny přijímala jen rostlinnou potravu a to jednoznačně pouze slunečnici. Autoři uvádějí častý sběr potravy na zemi, ale ten jsem při

pozorování nezjistil.

Zvonek zelený, druhý nejpočetnější návštěvník, konzumoval v souladu s literaturou hlavně semena různých bylin, ... dával však přednost slunečnici a obilovinám před ostatními semeny. Semena lnu, která jsou v literatuře uváděna, přijímal poměrně málo. Ojedinele byl pozorován i na loji.

... Strakapoud velký navštěvoval pravidelně krmítka a konzumoval pouze lůj, tak jak uvádí literatura. Příjem semen listnatých stromů jsem nezjistil.

U brhlíka lesního, přestože není uváděn jako pravidelný návštěvník ptačích krmítek, jsem zaznamenal poměrně pravidelné návštěvy. Ze semen přijímal výhradně slunečnici a téměř pětinu potravy představovaly tuky a lůj.

U kosa černého převažovala v zimě v souladu s literaturou rostlinná potrava. Přednost dával jeřabinám a jablkům, v menší míře přijímal bobule ptačího zobu a strouhanku.

Sojka obecná přilétá na krmítka málokdy, ale vysoké sněhová pokrývka a mrazy jí zřejmě donutily přiletět... si pro potravu i k lidským obydlím. Sojka byla v určitém období pravidelným návštěvníkem a ze široké škály uváděné potravy konzumovala pouze žaludy.

Střízlík obecný, který je na krmítku vzácností a u kterého literatura uvádí potravu převážně živočišnou, výjimečně drobná semena, při návštěvě přijímal jen lněné semeno.

Vrabc domácí konzumoval strouhanku, v menší míře obiloviny. Druhy potravy jsou shodné s uváděnými v literatuře.

Poměrně řídký výskyt na krmítku ovlivňuje patrně to, že nachází v blízkosti bohaté zdroje potravy při krmení drůbeže.

... Hýl obecný, navštěvující krmítka jen zřídka, konzumoval semena kopřivy. Tuto potravu spolu s ostatními semeny plevelů, listnatých stromů a bobulemi uvádějí i literární zdroje.

Malý příjem předložených netradičních krmiv ovlivnilo nesporně i to, že v okolním biotopu je jich dostatek.

Někteří ornitologové se domnívají, že příkrmování ptáků není vhodné, protože ptáci pak ztrácejí samostatnost a stávají se pohodlní při hledání přirozené potravy. V roce 1943

a ostatních letech 2. světové války prý ptactvo nikdo nepřikrmoval a přesto většina populace přežila. Většina odborníků však soudí, že příkrmování vhodnými krmivy je prospěšné (ŠŤASTNÝ a kol., 1984). Podle mého názoru je příkrmování vhodnými krmivy důležité zvláště při vysoké sněhové pokrývce a mrazech, kdy je pro ně možnost nalezení vhodné potravy v přírodě ztížena. V ostatních situacích, jak to ukazují i návštěvy na krmítku, není příkrmování nezbytně nutné. Je však také třeba vzít v úvahu, že pravidelným předkládáním potravy v zimním období si ptáci navykají na určité místo, kde v případě nouze naleznou pohotově zdroje potravy. Lze též usuzovat, že pak v blízkém okolí i zahnízdí a lze tak ovlivňovat hustotu ptactva v určité lokalitě.

V. Z á v ě r

Výsledky mých pozorování potvrdily, že značná část ptáků daného biotopu (12 druhů pěvců a 1 šplhavec) navštěvuje v zimním období ptačí krmítko. I při širším výběru různých krmiv se však ukázalo, že ptáci z předkládaných semen dávají přednost především konzumaci slunečnice. Ptáci s větším záměřením na živočišnou potravu si vybírají tuky a lůj, oblíbenou potravou četných druhů jsou i jeřabiny, jablka a obilní zadina. O velké přizpůsobivosti některých ptáků na potravní zdroje svědčí častá konzumace strouhanky. Příjem různých netradičních krmiv závisí na bohatosti jejich výskytu v daném biotopu a na přítomnosti ptáků, kteří jsou schopni je konzumovat. Přílet ptáků na krmítko se podstatně zvyšuje při nízké teplotě vzduchu a vysoké sněhové pokrývce.

L i t e r a t u r a

- HUDEC K. a kol., 1983: Ptáci III/ 1, 2. Fauna ČSSR. Praha.
ŠŤASTNÝ K. a kol., 1984: Naši pěvci. SZM Praha.

Jan Materna
Husitská 468
Hostinné n. L.

HNÍZDĚNÍ PŤACTVA NA NAŠÍ ZAHRADĚ V HORNÍCH ALBEŘICÍCH

(Výtah z práce konané v rámci studentské odborné činnosti, Gymnázium Botičská, Praha)

Za svoji práci v rámci biologické olympiády jsem zvolila sledování ptáků na naší zahradě v Horních Albeřicích v Krkonoších, asi 850 m n. m. Jejím cílem bylo stanovení druhové skladby zde přítomných hnízdících i protahujících ptáků a populační hustoty ptáků hnízdících přímo v zahradě. Do předložené práce jsem zahrnula svá a otcova pozorování od roku 1982 do podzimu 1987. Ve výsledcích uvádím systematický přehled pozorovaných druhů. O těch, které lze považovat za vzácnější, nebo u kterých jsem zaznamenala méně obvyklá pozorování, se rozepisují podrobněji.

Popis prostředí

Zahrada kolem naší chalupy má velmi rozmanitý vegetační kryt. Jsou zde zastoupeny ovocné stromy, několik jasanů a druhově velmi pestrý živý plot. Ten je tvořen především zimolezem tatarským, další jeho části jsou z šeríku, vrb, meruzalky alpské, pámelníku a smrčků, jednotlivě jsou zde i javory, jasaný a olše. Spolu s vyvěšenými ptačími budkami je zde tak vytvořeno vhodné prostředí pro ptactvo a jeho hnízdění. Celková rozloha zahrady činí asi 33 arů. Tvoří jí převážně louka s výsadbami keřů a stromů jako solitéry a v liniích a s živým plotem, který je pravidelně sestřihován v období vegetačního klidu. Asi 0,5 % plochy tvoří záhony. Na zahradě a na stavení je vyvěšeno 24 ptačích hudek (10 špačníků, 10 sýkorníků a 4 rehkovníky). Asi 50 m od naší parcely protéká Albeřický potok s pestrou pobřežní bylinnou i dřevinnou vegetací. V sousedství naší chalupy se zahradou se nacházejí další podobné usedlosti, kolem nichž jsou louky a pastviny. Asi 200 m od enklávy Albeřic je souvislý obklopující les.

S y s t e m a t i c k ý p ř e h l e d d r u h ů

1. Čáp bílý (*Ciconia ciconia*). Pozorován skoro každoročně. V roce 1986 na začátku července létal 1 ex. pravidelně na pokosené louky nad naší chalupou sbírat potravu, ze začátku chodil přímo za sekačkami.
2. Včelojed lesní (*Pernis apivorus*). Často nacházíme v lese a na loukách vyhrabaná hnízda vos a čmeláků. V jednom případě vyhrabal včelojed hnízdo zerních vos přímo u nás na zahradě.
3. Krahujec obecný (*Accipiter nisus*). Pravidelně k nám létá na špačky, ale málokdy se mu podaří úspěšný lov. Špačkové (i jiní ptáci) vytvoří semknuté hejno, krouží a křičí a krahujec obvykle brzy odletí. V době, kdy vyvádějí špačkové mláďata, k nám létá téměř denně, a jenom v té době se mu podaří občas sebrat mladého špačka.
4. Káně lesní (*Buteo buteo*). Často krouží nebo přeletuje nad naší zahradou a loví nad námi na loukách.
5. Poštołka obecná (*Falco tinnunculus*). Občas usedají na našich vysokých jasanech nebo na střeše, přeletují přes zahradu a loví na louce nad chalupou.
6. Chřástal polní (*Crex crex*). Podle otce byl před lety všude na loukách častý. V r. 1987 jsme opět po letech slyšeli volat chřástala z močálů ve stráni severovýchodně od nás.
7. Kukačka obecná (*Cuculus canorus*). Zatoulává se k nám jen zřídka. Hned jak se objeví, zahánějí jí kvíčaly. Jinak se z lesa ozývá pravidelně.
8. Rorýs obecný (*Micropus apus*). Hnízdí na blízkém klášteře a statku. Loví v celém údolí.
9. Strakapoud velký (*Dendrocopos major*). Zaletuje k nám jen zřídka a nepravidelně.
10. Datel černý (*Dryocopus martius*). Viděla jsem ho jen jednou na zahradě u sousedů. Z lesa nad námi se na jaře a na podzim často ozývá trylkovitým nebo kvílivým voláním.

11. Lejsek černohlavý (Ficedula hypoleuca). V lese je častý. U nás na zahradě se objevil a zahnízdil v budce typu sýkorníku před třemi roky a od té doby hnízdí každoročně. V r. 1987 vylétla mláďata z budky 2.VII., ten den se ještě ozývala na stromech, ale druhý den již celá rodina lejsků zmizela.

12. Pěnice černohlavá (Sylvia atricapilla). Kolem naší chalupy není příliš hojná. Zpívá u potoka, u nás na zahradě nehnízdí.

13. Pěnice hnědokřídla (Sylvia communis). Všude okolo i u nás hnízdí, na zahradě ve dvou až třech párech.

14. Pěnice pokřovní (Sylvia curruca). Také rozšířený druh kolem chalup, trochu méně častý než pěnice hnědokřídla. Dva nálezy hnízd v r. 1987 pouze 1 m od sebe svědčí o dvojitým hnízdění v roce. Hnízda byla ve výmladcích dřevin 15 - 20 cm nad zemí, další nalezené hnízdo bylo 70 cm vysoko v živém plotě.

15. Budníček menší (Phylloscopus collybita). Zpívá od jara do podzimu v osikovém houští nad potokem jižně od naší zahrady. U nás se objeví málokdy, ponejvíce na jaře na kvetoucích jívách.

16. Drozd kvíčala (Turdus pilaris). Hnízdí roztroušeně v celém údolí, často ve stromech u chalup. Také u nás kvíčaly hnízdí, ale ne každý rok. Pravidelně létají "sklízet" jahody, třešně a jeřabiny.

17. Drozd zpěvný (Turdus philomelos). Hnízdí u sousedů u potoka, k nám létají za potravou na pokosenou louku.

18. Kos černý (Turdus merula). Dost častý kolem chalup, u nás také občas hnízdí. Hnízdo staví na stavení i v dřevinách, v r. 1987 zahnízdil začátkem května. Zdejší ptáci jsou tažní.

19. Bramborníček hnědý (Saxicola rubetra). Dříve zde prý byl velmi hojný, nyní hnízdívá jeden pár v louce při jižní hranici naší zahrady. Před řadou let, jak říkal otec, hnízdily dva páry přímo u nás na pozemku.

20. Červenka obecná (Erithacus rubecula). Je častá

všude v okolí v lesích. U nás na zahradě sice nehnízdí, ale zdržují se vždy v předjaří, než v lesích roztaje sníh, a také přes naši zahradu na podzim pravidelně protahují. To jich tam potom bývají desítky.

21. Rehek domácí (Phoenicurus ochruros). Hnízdí na většině chalup, také u nás, ale nepravidelně.

22. Pěvuška modrá (Prunella modularis). Objevuje se v době tahu na jaře i na podzim a před čtyřmi roky u nás zahrnázil pár ve stříhaných smrčcích v živém plotě.

23. Střízlík obecný (Troglodytes troglodytes). Hnízdí v křovinách u potoka a k nám občas zalétne do spodních částí zahrady. Před třemi lety si u nás postavili střízlíci hnízdo v hromadě chrastí připravené na pálení.

24. Ťuhýk obecný (Lanius collurio). Ťuhýci u nás hnízdili po řadu let. Jeden z hnízdících samečků byl velmi odvážný, dokázal zahrnat našeho kocoura až do chalupy. Zobal ho do zadku na kořen ocasu a nepustil ho do blízkosti hnízda. Když otec sek l trávu, sedával co nejbliž a sbíral hmyz hned za ním. Hnízdil vždy ve smrkové části živého plotu. V roce 1985 vyhnízdili ťuhýci v tvarovaném javoru, v r. 1986 ve stromku dřínu v houštině křovin, ale všechna mláďata jim umokla. V r. 1987 nezahnízdili.

25. Sýkora koňadra (Parus major). Je všude hojná a skoro každý rok u nás hnízdí, někdy i ve dvou párech.

26. Sýkora modřinka (Parus caeruleus). V létě jsem modřinky u nás nikdy neviděla, ale otec je často pozoroval na jaře, když kvetou jívy, vybírat hmyz z kočiček. Na jaře 1986 se zdálo, že obsadí jednu z budek, ale potom odlétly.

27. Sýkora babka (Parus palustris). Na zahradě se objevuje jen příležitostně.

28.-29. Vlaštovka obecná (Hirundo rustica) a jiříčka obecná (Delichon urbica). Oba druhy běžně loví kolem chalupy. Vlaštovky se občas chtěly i usídlit uvnitř stavení, ale protože všude zavíráme, nikdy k tomu nedojde. Zhotovené podložky pro hnízda zvenku jim asi nevyhovují. Pro jiříčky udělal otec dokonce umělá hnízda z epoxydové pryskyřice s pís-

kem, vypadají jako pravá, ale jiříčky je nepřijaly. V srpnu se u nás každý rok shromažďují jiříčky před odletem na střeše a na vysokých jasanech, bývá jich přes padesát.

30. Brhlík lesní (Sitta europaea). V Albeřicích je dosti vzácný. Ve smrkových lesích jsem ho nikdy neviděla, ale několik párů žije v údolí u chalup a podle potoka, pokud jsou tam staré listnaté stromy. K nám přilétá každý rok párek brhlíků asi v polovině července a potom k nám na předložená olejnatá semena chodí až do podzimu.

31. Dlask tlustozobý (Coccothraustes coccothraustes). Dlaskové tu žijí vzácně a u nás se objeví jen výjimečně. Podle pozorování otce k nám jednou začátkem července přiletěla samička s čerstvě vyvedeným mládětem a loni (1987) přeletovala v létě rodina dlasků kolem chalupy.

32. Zvonek zelený (Chloris chloris). Hnízdí nepříliš hojně u chalup v údolí a také u nás několikrát zahnízdil.

33. Čížek lesní (Carduelis spinus). Hnízdí v lese, u nás se čížkové objevují až koncem léta a na podzim v hejnech, když hledají semena bodláků a olší.

34. Konopka obecná (Carduelis cannabina). Podle otce u nás dříve konopky hnízdily, nyní se však již více let neobjevily.

35. Čečetka zimní (Carduelis flammea). Hnízdí i kolem chalup, na naší zahradu však dosud nezalétly.

36. Hýl obecný (Pyrrhula pyrrhula). V lese jsou poměrně častí, k nám na zahradu však zaletují jen nahodile, hlavně na podzim a v zimě na semena šeríku a různé pupeny.

37. Hýl rudý (Carpodacus erythrinus). Na naší zahradě zahnízdil poprvé v r. 1986 a hnízdil i v r. 1987. Hnízdo bylo v r. 1987 umístěno v okrajovém keři pámelníku asi 80 cm nad zemí. Bylo vystavěné z pámelníkových tenkých větvíček a vystlané jemnými stébly. 10.VII. byla v hnízdě 4 vejce, 15.VII. as tří denní mláďata, 25.VII. mláďata hnízdo opustila a ozývala se ještě několik dnů v živém plotě. Jednalo se patrně o náhradní hnízdění, neboť se nám podařilo najít ještě jeho jedno poškozené a nakloněné hnízdo. v blízkosti.

38. Pěnkava obecná (Fringilla coelebs). Nejhojnější pták v Alberčicích po strnadovi obecném. Naše zahrada je v teritoriu jednoho páru, ale hnízdo u nás nebývá každý rok.

39. Strnad obecný (Emberiza citrinella). Přítomen všude kolem chalup, na okrajích lesa a podél cest. U nás hnízdí pravidelně jeden, někdy i dva páry. V r. 1987 jsem zaznamenala vyvádění mláďat ze dvou hnízd 4.VII. a 19.VIII.

40. Vrabc domácí (Passer domesticus). Nejbližší místo, kde vrabci hnízdí, je klášter, asi 600 m od naší chalupy jižně. Občas se u nás nějaký objeví, ale býval vždy zahrán tuhýkem, snad pro poněkud podobné zbarvení. V žádné u nás vyvěšené budce se nikdy neusadil.

41. Skřivan polní (Alauda arvensis). Hnízdí všude na loukách, ale nehojně. Pravidelně hnízdí nad naší chalupou pod lesem.

42. Linduška lesní (Anthus trivialis). Nepříliš často hnízdící pták i kolem chalup. Často k nám tyto lindušky zaležují, ale nehnízdí tu.

43. Linduška luční (Anthus pratensis). Hnízdí nad námi v louce asi ve dvou párech a i jinde v okolí.

44. Konipas bílý (Motacilla alba). Konipasi u nás hnízdili v minulých letech každoročně, v r. 1986 na otcově čmeláčím úlku pod střechou dokonce třikrát za sebou. V r. 1987 však nezahnízdili.

45. Špaček obecný (Sturnus vulgaris). Špačkové nejsou v Alberčicích příliš častí, protože zde chybí dutiny, které potřebují k hnízdění. Deset vyvěšených špačníků na naší zahradě je větším dílem každý rok obsazeno. Většina špačků v nich hnízdí jen jednou v roce, některé páry ještě podruhé.

46. Krkavec velký (Corvus corax). Krkavci létají už druhý rok na louky v okolí, ozývají se pravidelně ráno a večer na některých oblíbených stromech. Přeletěli několikrát i nad naší zahradou.

47. Vrána obecná šedá (Corvus corone cornix). Pouze pře-

letuje. Dříve zde bývaly hojnější, v posledních letech jich ubylo.

48. Straka obecná (Pica pica). Straky v Alberčicích vůbec nepamatují. Podle otce zde byly naposledy někdy v šedesátých letech. Teprve v r. 1987 se na jaře objevil v Alberčicích první pár a zahnízdil ve stromech u našich sousedů.

49. Sojka obecná (Garrulus glandarius). Sojky jsou u nás hojné. Pravidelně zaletují k chalupám, slídí po hnízdech, po odpadcích, přiživují se u krmítek. U nás chodí navíc ještě na zahradě na jahody. Přiletují většinou brzy ráno, hnízdí asi v lese.

Z á v ě r

Ve své práci jsem se pokusila zachytit druhy ptáků, které se vyskytují kolem naší chalupy v Horních Alberčicích v Krkonoších, a zaznamenat ptáky, kteří u nás zahnízdili v r. 1987. Ze 49 druhů ptáků, kteří se pravidelně vyskytují v blízkém okolí, představuje pro 25 druhů naše zahrada prostředí, které je součástí jejich teritoria. V r. 1987 zde zahnízdilo 10 druhů:

lejsek černohlavý	1 pár;	1 x (úspěšně)
pěnice hnědokřídla	2 páry;	oba páry 1 x (asi úspěšně)
pěnice pokřovní	2 páry;	jeden pár 1 x, druhý 2 x, (asi úspěšně)
drozd kvíčala	1 pár ;	1 x (úspěšně)
kos černý	1 pár;	1 x (úspěšně)
sýkora koňadra	1 pár;	2 x (úspěšně)
hýl rudý	1 pár;	2 x (poprvé neúspěšně, potom úspěšné náhradní hnízdění)
pěnkava obecná	1 pár;	1 x (asi úspěšně)
strnad obecný	1 pár;	2 x (úspěšně)
špaček obecný	7 párů;	5 párů 1 x, 2 páry 2 x (vše úspěšně)

Celkem u nás v r. 1987 zahnízdilo 18 párů drobných pěvců, z toho jen jedno hnízdění bylo prokazatelně úspěšné

(pokud nepočítám první hnízdění hylů rudých). 6 hnízdění skončilo vyvedením mláďat s velkou pravděpodobností a zbytek 15 hnízdění úspěšně. Celkem bylo u nás na zahradě vyvedeno 21 hnízd.

Tím jsem chtěla také ukázat, že dlouholetá snaha vytvořit na naší zahradě útočiště živočichů a zvláště ptáků přinesla dobré výsledky.

L i t e r a t u r a

- BOUCHNER, M., 1972: Kapesní atlas ptáků. SPN Praha.
ČERNÝ W., 1980: Ptáci. Artia, Praha.
-- HANZÁK, J., BOUCHNER, M., HUDEC, K., 1963: Ptáci 2. Světem zvířat II. SNDK, Praha.
KRATOCHVÍL, J., BARTOŠ, E., 1954: Soustava a jména živočichů. Nakl. ČSAV, Praha.

Pavčina Pecinová
Horní Albeřice

P R U N E L L A

Zpravodaj oblastní ornitologické sekce při správě
Krkonošského národního parku ve Vrchlabí

1987

Ročník XIII

Redaktor: RNDr. Petr Miles, CSc.

Redakční rada: Petr Fišer, RNDr. Jiří Flousek, Jan
Grúz, RNDr. Petr Miles, CSc.

Vydává Správa Krkonošského národního parku ve Vrch-
labí jako účelový tisk

Povoleno odborem kultury ONV Trutnov pod čj. 99/77

č. bl. 283, 285-308/88

